

Nieuwsbrief #4

Noordwaard

Datum: augustus 2024

Via de nieuwsbrief Noordwaard houden we u op de hoogte van de ontwikkelingen in dit gebied.

Deze nieuwsbrief verschijnt zes keer per jaar. Vorige nieuwsbrief gemist? Kijk dan op:

<https://www.staatsbosbeheer.nl/Natuurgebieden/biesbosch/noordwaard>.

Omsloten door het Nationaal Park De Biesbosch, precies tussen de rivier de Nieuwe Merwede en de Brabantse Biesbosch, ligt de Noordwaard. Het is een sinds 2015 ontpolderd gebied dat nu fungeert als doorstroomgebied. Op die manier helpt de Noordwaard om droge voeten te houden in de regio rondom Gorinchem en Dordrecht – nu én in de toekomst, als rivieren door het veranderende klimaat vaker extreme hoeveelheden regen te verwerken krijgen en de zeespiegel stijgt. Begin 2022 spraken Rijkswaterstaat en Staatsbosbeheer af om het beheer van de Noordwaard samen aan te pakken, in ieder geval voor de komende tien jaar. Rijkswaterstaat is en blijft eigenaar en doet het technisch beheer, en Staatsbosbeheer doet het natuur- en vegetatiebeheer.

In deze nieuwsbrief

- Beheermaatregelen
- Waarnemingen
- 30 jaar Nationaal Park De Biesbosch: B&B vol leven
- Nieuws van FREE NATURE
- Contactgegevens

Beheermaatregelen

Maaiwerkzaamheden

De afgelopen maanden is er hard gewerkt in de Noordwaard. De eerste maairondes zijn weer achter de rug. Vele bermen en graslanden zijn gemaaid om verruiging tegen te gaan. Uiteraard werd dit zorgvuldig gedaan. Staatsbosbeheer zorgt er voor dat er op stukken met veel bloeiende planten verschillende vlakken en stroken blijven staan als voedsel voor insecten en schuilplek voor vogels en zoogdieren. Dit heeft ook dit jaar weer mooie vruchten af geworpen. Zo kun je nu in stroken waar wilde peen is gespaard de rupsen van de koninginnenpage zien. Dit is een waanzinnig fraaie dagvlinder waarvan ook de rupsen een lust voor het oog zijn. Deze soort is afhankelijk van schermbloemen zoals de wilde peen.

Herstel kade in het begrazingsgebied

In het begrazingsgebied in de Noordwaard zijn een aantal terpen die dienen als hoogwatervluchtplaats voor het vee. De grootste terp ligt in de Kleine Eijerwaard en zorgt voor de opvang van het grootste deel van de kudde tijdens hoog water. Wanneer het water zo hoog staat dat de dieren buiten de terp geen voedsel kunnen vinden moeten de dieren hier gevoerd worden. Vóór het hoge water wordt hier door FreeNature al hooi heen gebracht. De dieren moeten altijd eten hebben dus als het hoge water meerdere dagen aanhoudt zal ook tijdens het hoge water gevoerd moeten worden.

Deze grote hoogwatervluchtplaats is alleen bereikbaar over een onverharde lage kade. In de winter is de bodem overal nat en zacht het zorgt het heen en weer rijden met hooi voor insporing. Na een aantal jaar zijn deze sporen zo diep geworden dat het zelfs met een trekker, en zeker als het gebied onder water staat, niet meer veilig is om hier te rijden.

Om deze kade weer goed begaanbaar te maken en te zorgen dat de dieren in de winter gevoerd kunnen worden zal de kade door team Rijntakken hersteld worden. Hierbij zal ook een halfverharding worden aangebracht zodat de bovenlaag ook in het natte seizoen goed stevig is. De halfverharding bestaat uit betongranulaat dat vrijkomt bij de sloop van bijvoorbeeld gebouwen. Het betongranulaat is vrij van plastic en kan op deze manier nuttig hergebruikt worden.

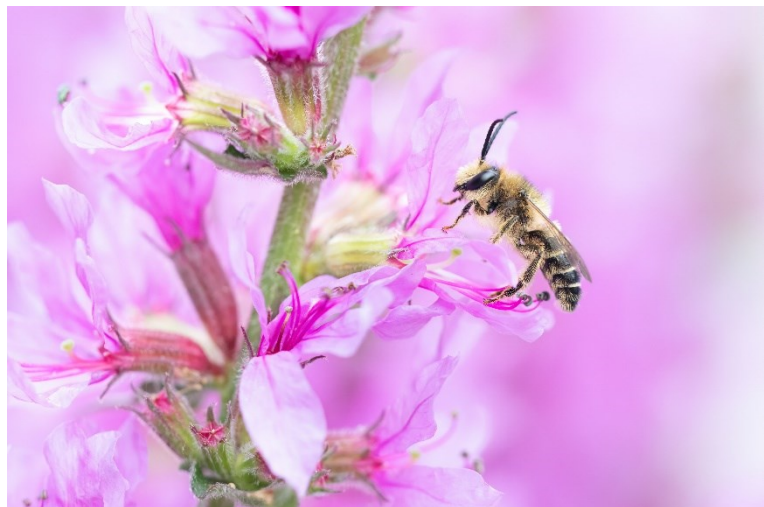
Voor de aanleg van de halfverharding wordt over het gehele tracé een laagje grond afgegraven zodat de hoogte van de kade hetzelfde blijft. Deze grond zal afgevoerd worden en een andere toepassing krijgen. Na de aanleg zal de halfverharding ingezaaid worden zodat deze kan begroeien en in het landschap op kan gaan.

Naast deze werkzaamheden zal team Rijntakken de komende weken meer werkzaamheden uit gaan voeren. Spoelgaten in kades worden aangevuld, duikers worden doorgespoten en kapotte duikers worden hersteld.

Grote kattenstaart

Wie de laatste weken in de Noordwaard is geweest kan het niet ontgaan zijn dat de grote kattenstaart weer volop in bloei stond. Als een fraaie paarse deken kleurde hij grote delen van de Noordwaard. De soort gedijt goed in de ondiepe delen die regelmatig met laag water droog vallen. In dit specifieke natte habitat moet de invasieve exotische reuzenbalsemien het afleggen. Hierdoor vind je in deze delen nog een prachtig wildboekje met vele typische getijde minnende planten die hier van nature thuis horen. De grote kattenstaart is hier een mooi voorbeeld van. Wanneer deze soort bloeit is het gezoem van duizenden insecten niet van de lucht! Een van die insecten is de kattenstaartdikpoot. Dit specialistische wilde bijtje vliegt puur en alleen op de grote kattenstaart. Wilt u meer weten over de grote kattenstaart en de kattenstaartdikpoot? Lees dan het boswachtersblog in deze [link](#).

Waarnemingen

Zeldzame soorten van de afgelopen tijd

De vorige nieuwsbrief lag nog maar net op de mat toen de eerste zeldzame soorten voor de volgende zich alweer aandienen. In een paar dagen tijd werden dankzij fanatiek speurwerk van een aantal vogelaars een **gestreepte strandloper**, **zwarte ibis** en een **ralreiger** in de Noordwaard gevonden.

Sommige soorten laten zich nog moeilijker vinden. Daarom heb je soms wat hulp nodig. Met van een felle lamp en een wit laken wordt het zoeken al een stuk makkelijker. Insecten, met name nachtvlinders, worden door dit felle licht aangetrokken. Hierdoor kun je ze ineens een stuk beter bekijken. Ook zie je dan nachtvlinders dat niet alleen maar 'saaie bruine motten' zijn. Als je goed kijkt hebben ze de mooiste kleuren, vormen en namen. Kijk bijvoorbeeld maar eens naar deze fraaie en zeldzame **prachtmot**!

Figuur 1 prachtmot

Figuur 2 Ralreiger Foto: Ron Dekker

Een soort die opvallend weinig in de Noordwaard gezien wordt is de **kanaaljuffer**. Deze libel lijkt op veel andere juffer-soorten en komt niet vaak bij de oever, hierdoor wordt hij waarschijnlijk veel over het hoofd gezien.

Ook **groot nimfkruid** is zo'n soort die niet makkelijk te zien is. Dit mooie, subtiele waterplantje groeit in grotere, langzaam stromende wateren en komt ook in de Noordwaard op diverse plaatsen voor.

Twee soorten vielen deze periode extra op, niet alleen omdat ze zo groot zijn maar ook omdat ze bijna overal te vinden waren: de **gouden tor** en de **muskusboktor**. Deze twee leven in (dood) hout en doen het de laatste jaren erg goed in de Biesbosch!

Ook in de komende maanden zullen er vast weer veel mooie soorten gezien worden. De natuur zit vol verrassingen: zo werden bij www.waarneming.nl in de tussenliggende twee maanden 31 soorten gezien die nog nooit eerder in het gebied ingevoerd werden. Bijvoorbeeld de **witte wikkegalmug** en de **late wilgenvouwmot**.

30 jaar Nationaal Park De Biesbosch: B&B vol leven

Het is feest! Dit jaar bestaat NP De Biesbosch 30 jaar! Om dat te vieren hebben verschillende Biesboschpartijen, waaronder IVN natuureducatie, Staatsbosbeheer en de bezoekerscentra allerlei activiteiten opgezet onder het thema 'B&B vol leven'. Die B&B verwijst naar Bed&Breakfast en dat is de Biesbosch (BB) voor heel veel soorten. Ook refereert de titel aan het populaire tv-programma B&B vol liefde. De activiteiten en producten die voor de viering (en de jaren erna) zijn ontwikkeld, hebben als doel de trots op het prachtige NP De Biesbosch bij bezoekers en vooral omwonenden te versterken. Zo zijn er voor kinderen speciale Biesbosch-avonturenkaarten beschikbaar. Deze kaarten zitten bomvol met leuke opdrachten die je kunt uitvoeren in de Biesboschnatuur. Hebben de kinderen deze kaarten ingevuld, kunnen ze

deze laten zien bij een van de toegangspoorten. Hier krijgen ze dan een mymorospel met allemaal verschillende typische soorten planten en dieren uit de Biesbosch. Voor meer informatie, zie deze [link](#).

Nieuws van FREE NATURE

Vorbereidingen vangseizoen

De zomer loopt op haar einde. Dat betekent dat FREE Nature zich opmaakt voor het komende vangseizoen. Elk jaar worden er jonge dieren geboren en dat betekent dat er ook elk jaar dieren de kudde moeten verlaten. Dat is ook het moment om dieren uit te wisselen in het kader van genetisch beheer. Ieder jaar maakt FREE Nature een winterplanning. Daarin staat welke dieren over zijn in een gebied, of waar juist nieuwe dieren nodig zijn, omdat er een gebiedsuitbreiding heeft plaatsgevonden.

Als we dieren uitwisselen, letten we in de eerste plaats op de kuddesamenstelling. Stabiele, betrouwbare en werkbare kuddes zijn onze grootste prioriteit. Zeker in een gebied als de Noordwaard, waar hoog water soms in enkele dagen het gebied kan overspoelen, is een werkbare kudde erg belangrijk. Daarnaast letten we op de genetica. FREE Nature doet al ruim 30 jaar DNA onderzoek bij alle dieren die in onze gebieden geboren worden. Zo weten we precies welke stieren/hengsten gedekt hebben en welke nakomelingen eventueel interessant zijn om te behouden of juist uit te wisselen met andere kuddes. Goed genetisch beheer zorgt voor een genetisch sterke populatie.

In de Noordwaard begint het vangseizoen dit jaar al vroeg. In september verruilen drie jonge hengsten de Noordwaard voor een natuurgebied in Denemarken. En dat doen ze niet alleen, ze gaan samen met een harem uit het Zeeuwse Oranjezon. De jonge Noordwaard hengsten passen genetisch gezien perfect bij de Zeeuwse dames, dus hun nakomelingen kunnen onderling uitwisselen en nieuwe harems vormen. Zo is de nieuwe kudde toekomstbestendig en kunnen de Denen een poosje vooruit.

Het is niet de eerste keer dat er paarden uit de Noordwaard de grens over zijn gegaan. Ook in 2021 vertrok een klein harem vanuit de Noordwaard naar een Deens natuurgebied.

Contactgegevens Noordwaard

Vragen aan de boswachter en/of
aanmelden voor de nieuwsbrief:

Jonas Pronk, boswachter beheer Noordwaard:
j.pronk@staatsbosbeheer.nl of 06-13 64 94 62

Kuddes FREE Nature

- Calamiteiten grote grazers: 06-29 01 57 31 (24 uur per dag)
- Beheerder Tanja de Bode: tanja.debode@freenature.nl of 06-33 68 00 51
- Meer informatie: www.freenature.nl